

Gårdarna runt sjön 2023-05-16

En vacker men mulen tisdagsmorgon väntade 53 Aktiva Seniorer vid Trollhättans resecentrum för att få göra resan Gårdarna runt sjön. Det var runt sjön Åsunden resan skulle gå. Vår chaufför Lars körde oss till Ulricehamn där vår guide Anita Fallstrand mötte upp. Vid stranden av Åsunden dukades busskaffet upp. Till kaffet fick vi en fantastiskt god äppelmazarinkaka.

Så gav vi oss iväg mot Torpa Stenhus. Under resan berättade guiden om traktens historia t.ex. om kriget mellan Danmark och Sverige, om slaget vid Bogesund 1520 då Sten Sture den yngre sårades så svårt på Åsundens is att han 14 dagar senare avled på väg hem till Stockholm. Torpa Stenhus är ett av Sveriges äldsta herresäten från 1500-talet. De är privatägt och har under sin 600-åriga historia aldrig sålts för pengar, utan hela tiden skiftats genom arv. De släktnamn som förekommer i ägarlängderna är Knutsson, Stenbock, Sparre, Sjöblad och nuvarande ägaren Zethelius.

Vi gick in genom förstugan, där vi såg en dopfunt från 1100-talet. Så satte vi oss på träbänkarna i slottskapellet. Inredningen är i vacker barockstil och har en altartavla som troligtvis är ett krigsbyte från 30-åriga kriget. Guiden berättade att den vackert snidade predikstolen används vid gudstjänster några gånger på sommaren. Kapellet används också vid dop och bröllop. Så fortsatte vi på de gamla stentrapporna upp till andra våningen.

Där fanns många rum med vackra gamla möbler och vackra målningar på väggar och i tak. Det var på Torpa Stenhus som Gustav Vasa hämtade sin tredje hustru Katarina Stenbock. Hon var endast 17 år gammal, men var tvungen att säga ja till den 40 år äldre Gustav Vasa. Man säger inte nej till en kung! I ett hörn av riddarsalen kunde vi se två dockor i naturlig storlek av de två.

Efter guidningen i Torpa Stenhus var det dags för lunch i slottscafeet. Där njöt vi av gott bröd, viltfärsbiff med gräddsås och grönsaker. Dessutom en liten kaka med kaffe.

Så reste vi vidare genom Torpanäsets naturreservat.
Så vackert med den skira grönskan och det glittrande vattnet.
Anita, vår guide, började nu berätta om författarinnan Signe Th Sparre.
Det är ju genom hennes herrgårdsromaner Gårdarna runt sjön, som trakten blivit känd, och som besöks av tusentals turister varje år.

Vem var då Birgit Sparre?

Hon föddes i Flen 1903 under en s.k. hemlig förlossning. Hon kom 6 månader gammal som

fosterbarn till det barnlösa grevparet Sparre på den vackra gården Sjöred. Hon blev älskad och bortskämd.

Men vilka var hennes biologiska föräldrar?

Alla spår var noggrant bortspade och hon fick aldrig veta sin härkomst.

Det var på gården Sjöred familjen vistades på somrarna. När vinter kom hade de en stor bostad i Stockholm. Där började hon 6 år gammal på Franska skolan. Under åren gjorde familjen många resor utomlands.

När pappan dog 1919 flyttade mamman och Birgit till Åsundsholm, bara några hundra meter från Sjöred. Under långa perioder vistades de i Paris och England.

Birgits första bok *Ön av eld* och *lava* handlade om tiden de varit på Teneriffa. Hon var då 20 år när den skrevs. Hennes stora framgång kom 1928 då hon skrev *Gårdarna runt sjön*. Det blev den första av 9 st. herrgårdsromaner om livet i de gamla gårdarna runt Åsunden. Birgit gifte sig 1937 med Carl Teodor Thäberg och deras bröllopsresa gick till Libyen.

De fick två barn.

Äktenskapet varade bara några år och Birgit flyttade hem till mamman på Åsundsholm.

Under andra världskriget återvände Birgit och barnen till Stockholm. Där inledde hon en svit romaner, *Glimringeserien*, som handlar om människorna på Limmareds glasbruk.

År 1955 gifte hon sig med författaren Stig Cederholm. Han förskingrade snabbt hennes tillgångar och hennes Åsundsholm måste säljas på exekutiv auktion.

Hon fick börja om igen!

Men hon var mycket populär, hennes böcker sålde bra och översattes till flera språk.

År 1957 gjordes en film om *Gårdarna runt sjön*.

De sista 20 åren bodde Birgit i Ulricehamn där hon fick stadens första kulturpris. Birgit Sparre avled 1984 och ligger begravd i fosterföräldrarnas grav på Finnekumla kyrkogård nära barndomshemmet Sjöred.

Vårt sista resmål var den vackra herrgården Källebacka säteri.

Nuvarande ägare stod på trappan och tog emot oss. Huset kan endast besökas av förbokade grupper. Han berättade att huset hade anor från 1600-talet.

Hans föräldrar köpte säteriet 1948 och hade tillsammans med duktiga hantverkare fått fram många vackra gamla tapeter. Vi beundrade de vackert målade kakelugnarna. Var det något bekant över huset? Ja det finns med i filmerna om Änglagård.

I flygelbyggnaden till säteriet fanns Källebacka Hemma, en lite gårdsbutik med fikahörna. Där bjöds vi på kaffe med hembakta bullar.

Klockan hade nu blivit 17.00 och vi måste lämna vackra Åsunden. I Ulricehamn tackade vi vår guide för alla berättelser över traktens historia, berättelsen om Birgit Sparre och de vackra gårdarna som vi åkt förbi, och skrönorna om de kloka gummorna och de originella gubbarna.

Så vände vi åter mot Trollhättan. Efter veckor av sol och värme hade vi fått vara med om lite sol, moln och mycket regn!

Tänk vad den vackra grönskan så väl behövde regnet!

Och vi då? Jo med en snäll chaufför som körde oss från dörr till dörr kom vi hem nöjda och glada, för tänk så mycket vi fått uppleva!

Text o bild: Inger Ninni Gustafsson